Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercurea si Sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau càte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare càte 7 cr., la a dou'a si a trei'a càte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului „Observatoriulu“ in Sibiiu.

BIBLIOTECA CENTRALA „ASOCIATIUNII“ SIBIIU

Nr. 29. — Sibiiu, Mercuri 9/21 Aprile. — **1880.**

†

Vineri diminétia in 4/16 Aprile la 7 óre au repaosatu in Rosi'a de munte

Simeonu caval. de Balintu,
protopopu gr.-cath.

Acésta trista si dorerósa scire va inbracá in doliu, nu numai pe cei mai de aprópe consangeni ai ilustrului repaosatu, ci pe intrég'a natiune romana, din causa cà, celu ce astadi nu mai este intre cei vii, au fostu unulu din cei mai bravi si mai devotati eroi, care si-au castigatu laurii nemurirei in sant'a lupta pentru libertatea si egal'a indreptatire a multu cercatei sale natiuni.

Cine n'au cunoscutu si n'au auditu despre preotulu-capitanu alu muntiloru abrudeni si despre minunile eroice ale acestui mare si raru patriotu, care in 1848 au redesteptatu legendar'a bravura militara a tieranului romanu si au contribuitu in mare parte la salvarea si recastigarea drepturiloru calcate in picióre ale natiunei sale, pentru care si-au sacrificatu averea si si-au espusu de nenumerate ori chiaru si viati'a sa. Numele si faptele sale apartienu istoriei, pe care repaosatulu o au inbogatitu cu nisce pagine, ce voru fi monumentulu seu celu mai neperitoriu.

Se aducemu deci cu totii omagiele nóstre respectuóse maretiei umbre a repaosatului erou si in fati'a umedului seu mormentu se i dicemu:

Fia-i tierin'a usióra si memori'a neuitata in toti tempii!

Se stamu bine, se stamu fàra frica.

Dupa o inertie de mai multi ani, inteligenti'a romana din Transilvani'a a datu érasi semne de viatia; de astadata nu pe terenulu politicu, cà-ci acesta este infundatu, ci intr'o cestiune de dreptu, in care nimenea altulu nu póte fi mai competentu decàtu fiii poporului si „preotii dreptului“ jurisconsultii romani. Intielegemu caus'a agraria.

Decurgerea desbateriloru se afla descrisa in Nr. 27 alu „Observatoriului“ la care mai adaogemu cele audite in sal'a de siedintia, in intervalele pàna ce amendamentele facute se redigeau:

„Me miru, dicea unu jurisconsultu, cum a potutu d-lu ministru de justitia, care este primulu juristu in tiéra, „sentinel'a dreptului“ se alunece asia cumplitu cá se subscrie unu proiectu de lege, care atàtu din punctu de vedere alu dreptului formalu si materialu, càtu si din punctu de vedere alu unei economii nationale rationale, alu politicei sanatóse si alu bunei intielegeri intre nationalitatile si deosebitele classe ale poporatiunei, este unu ce absurdu, care compromite reputatiunea legislatiunei, si plesnesnesce conceptulu de dreptu in fatia.“

Au urmatu unu suspinu lungu . . . . . din partea celuilaltu. Cugetámu cà e respunsu la intrebare. Eu l'asiu fi intielesu si asia, dar' elu continuà:

„Ministrulu n'are nici idea despre referintiele agrarie ale Transilvaniei; dar' de siguru cà au fostu sedusu; me miru inse de concipientulu proiectului, de cumva acela e „juristu“ si „economu“ cum de nu s'a sfiitu a pàsi in publicitate cu o „espunere de motive“ cari numai motive nu sunt. Abstragendu dela acea inpregiurare cà nici o citatiune nu e adeverata, d-lui au compusu acestu proiectu séu din rea credintia séu din nesciintia. In casulu primu pecatu de ostenéla, erá destulu unu singuru paragrafu care se sune asia:

Fiacare domnu nobilu proprietariu are dreptulu de a isi alege dintre pamenturile fostiloru iobagi, atàtea càte vrea, si pe acele pe care elu le doresce.

In casulu alu douilea si-ar potea cere tax'a de didactru dela facultate in dereptu, pentru cà professorulu care la invetiatu aplicarea legiloru l'au invetiatu reu.“

„'Mi vine aminte fàra voi'a mea scen'a din „soldatulu desertoru“ candu coconasiulu magiaru cugetandu, precum pe acelu timpu multi negiobi si ómeni scalciati cugetau cà: celu ce vorbesce limb'a francesa este eo ipso omu cultu, si cà cu limb'a materna n'ar avea destula vadia, si-au tocmitu unu instructoru de limb'a francesa. — Dupa truda de unu anu merge acasa unde intre elu si unu servitoriu s'a desvoltatu urmatoriulu dialogu: „Vai Domnisiorule! frumósa trebue se fia limb'a „francesa; cum se dice buna diminétia?“

„Dobrá rano.“

„Hi! hi! hi! Daca d-ta vorbesci totiesce (in limb'a slavaca). Asia franciosesce sciu si eu.“

„Mei ai grije ce vorbesci! daca scii spunemu cum se dice: ce deosebire este intre mósia si intre fauru?“

„Medji bábo si medji kovaciacio.“

„Vai bata'lu crucea omu, acela in adeveru m'au invetiatu totiesce, in locu de frantiosesce!“

Desbaterea a urmatu cu multu interessu, dar' marturisescu cà mi-a parutu reu, candu s'a intreruptu dialogulu intre cei doui d-ni.

Dar' éta unu altu amendamentu, si d-nii mei continuara:

„Ai tu sperantia cà petitiunea nóstra va avea vre unu resultatu?“

„Negresitu; éra la acésta me indreptatiescu doue inprejurarii: pro primo, cà-ci avemu unu casu precedentu din anulu 1871. §. 69 alu proiectului de lege 53 erá se despoie pe toti iobagii de dreptulu de a potea pretinde padure din padurile comunale. Acelu §. dicea, cà numai acei iobagi se potu privi de iobagi cu sessiuni intregi, prin urmare numai aceia au dreptu la competinti'a statorita prin lege, cari voru dovedi, cà in anulu 1819 de mosii'a loru s'au tienutu in comunele din class'a I-a de 6 jugere; in comunele din class'a a II-a de 9 jugere; si din class'a a III-a de 11 jugere pamentu cultivatu, — in locu se dica, cà acei iobagi cari voru dovedi cà: de mosii'a loru se

Foisiór'a „Observatoriului“.

Unu episodu din 1848.

Eramu holteiu de 20 ani, sapamu la cartofi in capulu satului din josu, nu avému grija de nime, pentru cà preotulu nostru O... inpacase satulu cu ungurii. Dintr'odata audu tragendu clopotele bisericei intr'o dunga, privescu in laturi, vedu cóstea incarcata de óste ungurésca. Ce se facu? Imi vine in minte, cà am la mine o pungulitia cu bani de argintu, o ascundu in pamentu, insemnu loculu, cà de voiu remanea in viétia se-mi potu luá banii éra.

Ungurii ajungendu la mine me luara intre ei, imi incarcara càteva mantale de a le oficiariloru si'mi ordonara a le aratá calea càtra Bistr'a, inse nu pe unde cunoscu toti. Nóptea aceea o dormiramu in R. In diu'a urmatóre inca de cu nópte plecaramu in marsiu fortiatu càtra Poian'a, de aci prin paduri la délu càtra Plesi'a Rimetiului. Dupa amédi ajunseramu in Tarcau, unic'a trecatóre ce duce la Valea-Poienei si Bradesci. Aci dupa ce se asiediara in tabera inpartira menagi'a la ostasi, panea lipsea si asia mai numai carne capetaramu. Eramu descultiu, cà-ci incaltiamintele mi se rupsesera prin petri. Me cerui la comandante, cá se me rogu pentru o parechia de papuci; acésta mi se oprí subt pedépsa. Nisce feciori cari adusesera nisce tunurele micutie in spate, cari nu erau mai lungi de unu cotu, si gróse càtu cuprindeai cu man'a, apoi asiediate pe trei picióre, roganduse asemenea fura batuti.

Nu preste multu si motii se aretara pe verfuri. Ungurii acum incepura a bubui cu tunurile si nu se aventara la batalia decisiva, cà-ci dupa cum diceau ei, astépta sosirea altui corpu; acela si sosí si se inpreuna cu acesta. Facura consiliu si decisera atacu generalu, sunara dar' din trimbitie, batura dobele si detera semnalulu. Tóte armele versau focu cu plumbu asupr'a motiloru, multime de fiere ascutite si reci inaintau càtra ei. Càndu colo ce se vedi, motii vengiosi cá ganjulu isi intórsera spatele strigandule totu feliulu de batjocuri potrivite. Ungurii infuriati prin acésta nepasare, ce documentá inamiculu in fati'a armeloru loru facura „asaltu,“ dar' prin petrile rostogolite de moti si puscaturile fermecate pe care le trageau dreptu in carne, nu potura strabate, ci remasera jumetate morti, retragênduse la reserva.

In diu'a urmatóre facura unu nou asaltu, inse o negura se asiedià pe ei, motii 'i incungiurara si-i taiara cu cóse, securi si lanci, cá o minune Ddieésca erá aceea. Ungurii nu vedeau in afara de ei, éra motii nefiindu acoperiti 'i vedeau pe ei. Numai 9 insi vediui intregi esindu din acea valmasiala, alergara càtra cestilalti cari erau de partisioru, cá se le spuna tristulu resultatu. Vediuiu intr'aceea unu fecioru de motiu alergandu dupa ei cu o pusca cu doue tievi, in capu cu unu chipiu rosiu. Se puse dupa o pétra, ingenunchià, tîntí pusc'a càtra ei si indata doborî doui, fugí la ei, descultià pe unulu, 'i cauta de bani si se trase la ceilalti, fàra cá cineva se'lu atinga. Ungurii vediendu curagiulu ilu admirara, stetera inmarmuriti fàra cá se cutedie a trage cineva in elu. Vediendu ungurii pierderea cumplita pe care o incercasera, plecara care in catrau luandu fug'a.

Eu statui locului ascunsu subt o tufa pàna venira motii, dupa aceea esiiu inaintea loru, ei nu stetera cu mine de povesti, ci legandume me espedara dreptu la Bistr'a. Ajungendu la Bistr'a fui dusu la „Tribunalulu de resboiu,“ unde dupa cum audiamu, presiedinte erá unu anume Fodoru fecioru de popa si tribunu. Inaintea tribunalului fui acusatu cá spionu si curieru ungurescu. Me aperaiu de acésta invinuire, fui achitatu si pusu pe picioru liberu. De ací plecaiu inca cu doui feciori din C. indreptandune càtra casa. In cale càtra Poian'a furamu prinsi, pasaportele dela Bistr'a nu voira a le bagá in séma, ci cá spioni unguresci furamu judecati la mórte prin glontiu. Ni se spuse sentinti'a, si dupa ce siediuramu o di inchisi intr'unu cotetiu, a dou'a di furamu scosi afara, dati pe man'a aloru 2 puscasi, care trebuiá se ne dea sarutarea din urma. Mergendu pe drumu ne esira multime de mueri cu ajoge si giaruitóre, incepura a dá in noi si a ne strigá „kintes“ cari amu aprinsu satulu loru. Dar' ce se vedi? Càndu eramu mai chinuiti si aprópe de loculu de pierdiare, veni unu omu anume Gaitia Nicolae pe care eu bine ilu cunostému, me rogaiu de elu „Tete Nicolae fi bunu scapane, cà perimu nevinovati!“ Omulu nostru ne si scapà cu rogari si amenintiari, cu unu cutitu ne taià funiile si scaparamu spunendu-ne se ne grijimu capulu, cà de vomu mai picá in manile loru, nu póte stá bunu, cà ne vomu mai mantuí. Amu ajunsu acasa, amu cautatu dupa punga, nu o amu aflatu.

Intrandu in mine spiritulu de resboiu nu avému stare acasa, dreptu aceea me deciseiu a merge la lagaru, me duseiu la St. Georzulu Trascaului unde erá un'a mica parte de lageru din corpulu lui Jancu. Me insinuaiu la Tribunu, si cu aceea intraiu intre feciori. Compani'a erá asiediata in partea de càtra Trascau, éra tribunii erau incortelati in castelulu familiei Toroczkay. Mici cete de ungurasi ce se aretara fura sdrobite si nu mai sciu a càtea diua luaramu calea càtra Vintiulu de susu prin comunele H. si C. cá se ne inpreunamu cu lagarulu lui Jancu, care ne asteptá la Vintiu. Ajungendu la Vintiu aflaramu taber'a (compani'a) pe cóstele Vintiului. Ni se inpartí pane si carne, apoi vinu si ni se ordonà „cá nime se nu cutedie a intrá in Vintiu pentru a luá ceva subt pedépsa de mórte prin glontiu.“ Se inpartira si arme, care sosisera pe mai multe cara din Alb'a-Juli'a; eu inca me duseiu la capitanu, acela me indruma la Jancu. Ducêndu-me la Jancu ilu aflaiu lànga focu, inbracatu in vestminte tierenesci cá la Campeni, frigàndu intr'o frigare de lemnu puçina slanina (lardu). I descoperiu dorinti'a, me intrebà aspru „de unde esti frate si cum te chiama?“ Apoi me duseiu la acela cu puscile. Nóptea o petrecuramu aci.

In urmatórea di Janculu cu patru tribuni inbracati in gala se ducu in orasiu si se preumblara pe dinaintea bisericei catholice pe piatia, unde erá o fontana cu isvoru. — De odata audimu 6 detunaturi din turnulu bisericei. Trei cadiura dinaintea Jancului, trei fluerara pe sotii lui. Janculu vediendu acestu atentatu asupr'a lui, ordonà numai de càtu se scobóre pe acei misiei! Scoboriti fiindu de locu 6 unguri inca beti, intrebati de fapt'a loru, respunsera „cà au fostu platiti se pusce pe Janculu.“ — Nu preste multu acei ticalosi atentatori fura judecati si esecutati. — Poporulu infuriatu navalí asupr'a orasiului-satu ilu dete flacariloru si numai remase de càtu càte unu càne urlandu din cuptórele de pane. De aci o luaramu apoi càtra Turd'a.

J. P. J.

„tienu“ atàtea si atàtea jugere de pamentu. Càtu de mare e mosii'a sa adi, acésta o póte dovedi. Noi scimu cà conscripti'a din anulu 1819 a avutu altuceva de scopu, éra nu constatarea jugereloru aflatóre in posessiunea iobagiloru; cu tóte aceste iobagii temenduse cà voru pune dare mare pe mosii'a loru, au negatu, au „cellatu“ pamenturile. Care avea 60 jugere, dicea cà are 4—5 jugere.

Daca „pater familias“ dupa anulu 1819 din acele 60 jugere a datu de esemplu la 2 fii, ori 2 gineri càte 20 jugeri pamentu, i-au remasu si lui o mosiia cu 20 jugere. Acesti 2 din urma in conscripti'a din anulu 1819 nu se afla de locu, prin urmare n'au nici „titlu de dreptu“ se pretindia. Nu póte inse pretinde nici „pater familias“ pentru cà elu in conscriptia apare numai cu 4—5 jugere de pamentu. — Éta iobagii despoiati de mii si mii de jugere de padure in pretiu de mai multe milióne florini.

Sciu positivu cà d-lu Josifu Sterca Siulutiu a rogatu pe presiedintele seu de nationalitate sasu, dar' cu vadia si trecere inaintea regimului, de altmintrelea omu dreptu si de specialitate, cá se scria ministrului de justitia facéndu'lu atentu la marele pericolu si la marea nedreptate care s'ar comite prin acelu §.

Paragrafulu erà atàtu de maiestritu compusu, in càtu cuventulu (tartozott) s'au tienutu, pusu in „perfectum“ pretindea dovedirea statului quo din 1819; pe candu acelu cuventu pusu in „presens“ (tartozik) se tiene, ar pretinde dovedirea statului quo din 1 Januariu 1848. Status quo din 1819 nu l'ar fi potutu dovedi iobagii, statulu quo din 1848 inse toti iobagii ilu potu dovedi.

D-lu presiedinte a scrisu in intielegere cu d-lu Siulutiu. D-lu ministru de justitia multiamindu pentru suptil'a distinctiune intre „perfectum si presens“ a indreptatu, precum se vede din §. 71 alu legei din anulu 1871.

De szolgabirae inca scaparamu cá se nu ne fia judecatori in cause agrarie. Se speramu cà protestulu intemeiatu alu tuturoru jurisconsultiloru romani voru avea atàta efectu, càtu a avutu lupt'a unui singuraticu.

Alu douilea motivu este, cà magiarii din Ungari'a cunoscu prea bine nisuintiele feudaliloru din Transilvani'a, si nu se voru compromite de dragulu loru.“

„Te insieli frate! vei vedea cà ne voru jertfi si ne voru nimici poporulu.“

„Acésta ar fi cea mai de pe urma a mea desceptiune; nu-o credu. Mi aducu fórte bine aminte, erá in anulu 1848 in comissiunea dietala din Pest'a unde se desbateau „conditiunile uniunei.“ Feudalii din Transilvani'a combateau cu turbare pe romani, dar' magiarii din Ungari'a cu deosebire renumitulu vice-comite alu Pestei aparà cu mare zelu si caldura pe romani.

Dreptu cà n'a potutu reusi, se nu uitamu cà aceea au fostu o causa de nationalitate. Cu tóte aceste Nyári Pál intr'atàta s'a catranitu pe feudalii ardeleni, in càtu dupa siedintia a disu d-lui Al. B.: „Vedi pe acestia se 'i fi tocatu romanii in 1848, éra nu pe cismarii din Aiudu, nici pe olarii din Jar'a.“

„Acestia sunt inamicii romaniloru, nu poporulu magiaru.“

Cuventulu presiedintelui conferintiei pentru continuarea desbaterei a intreruptu acestu interessantu dialogu, pe care eu l'am descrisu cu tóta fidelitatea. Daca cineva ar voi, ceea ce noi nu credemu, se ne provóce a spune cine au fostu acei doui jurisconsulti? apoi de pe acuma i respundemu, cà se isi crutie ostenél'a.

In anulu 1852 — aici in Sibiiu se latise o faima neplacuta, dupa conceptulu sistemului de pe atunci. Politi'a a pusu tóte in miscare se afle cà dela cine au esitu. Totu insulu au fostu „somatu“: „dela cine ai auditu?“ „Dela A.“ „Dar' tu?“ „Eu dela B.“ „Tu?“ „Dela C.“ In fine unulu numai avea la cine se se mai provóce. Directorulu politiei s'a rástitu càtra elu: „Se marturisesci indata.“ „Domnule directoru! fostai d-ta vreodata in scald'a de vaporu?“

„Respunde la obiectu nu cleveti nimicuri, in ce legatura sta acésta cu intrebarea? Eu n'am fostu nici odata.“

„Hm! Tocmai acésta e naib'a, vedi dnule directoru, in bai'a de abori e intunerecu cá nóptea (aici i-a istorisitu o óra intréga; bietulu directoru se facuse nervosu). Lànga mine pe banci erau culcati cu spatele càtra mine doui domni si aceia au vorbitu vorbele acelea.“

„Cum erau acei domni? de pe ce semne 'i asiu poté cunósce?“

„Erau barbosi si cu pelea alba, altu ceva din caus'a intunerecului n'amu potutu cunósce.“

Asemenea o am patitu si eu in conferintia jurisconsultiloru. Erá inainte de a se fi aprinsu luminele, intunerecu cumplitu, si caldura mare, asudámu cá in baia. Deosebirea erá, cà jurisconsultii erau ambii in fracu negru, ei venisera cá se inpedece se nu dresbrace proiectulu de lege pe iobagii in pelea góla. Alta descriere personala nu pociu face, dar' cine se interessédia dupa fracu i-o va potea spune.

Ne oprimu deocamdata aici esprimandune bucuri'a cà acelu proiectu a patitu-o precum dice iubitulu nostru poetu rege Alesandri: „Si in patru parti a lumei sboru smulsele lui pene.“

O! de amu potea din partene adaoge:

„Se canta libertate pe plaiuri Ardelene.“

Noulu proiectu de lege despre instructiunea in gimnasii si in scólele reale.

(Urmare.)

Sectiunea III.

Administrarea gimnasieloru si scóleloru reale ce stau subt dispunerea si immediat'a conducere a statului.

§. 39. Gimnasiile si scólele reale de statu, precum si cele ce se sustînu din fondurile administrate de ministrulu de culte si instructiune, stau immediatu si esclusivu sub jurisdictiunea ministrului numitu.

In institutele prevediute de ordine monachale dreptulu de dispunere alu ministrului e restrinse numai intru càtu nu se facu esceptiuni in acésta privintia prin legea de fatia.

§. 40. Gimnasii si scóle reale de statu noue se voru infiintiá pe temeiulu unui proiectu substernutu de ministrulu de culte si instructiune publica si cu incuviintiarea ce o va enunciá legislativ'a cu ocasiunea preliminariului seu anualu, in acele locuri, in care voru fi necessare in interessulu culturei publice a tierei.

§. 41. In gimnasiile si scólele reale de statu, precum si in cele sustînute din fonduri, elevii platescu unu didactru, a carui marime o stabilesce ministrulu de culte si instructiune publica, in conformitate cu relatiunile locale. Acei scolari cari isi legitimédia seraci'a si arata pe lànga o portare morala corespundietóre, diligentia si capacitate la invetiatura, progresse bune, se scutescu la cererea loru séu la recomandarea corpului professoralu de solvirea didactrului séu in parte séu de totu.

§. 42. Didactrulu ce'lu voru platí scolarii din institutele de statu intra in cass'a erariului, didactrulu institutelóru sustînute séu ajutorate din fonduri in acelu fondu, din care se sustîne séu spriginesce institutulu respectivu, remanendu inse in valóre acele contracte si conventiuni, cari s'au stipulatu cu privire la punctulu mai din urma cu unii patroni a unoru scóle de mijlocu si cari mai esista si astadi.

§. 43. In institutele prevediute de ordine monachale, in institutele nespriginite din fondurile administrate de ministrulu, dispunerea asupr'a didactrului i se cuvine ordineloru monachale ce le sustînu; dar' de regula didactrulu nu póte fi mai mare de càtu e celu stabilitu de ministrulu de culte si instructiune pentru asemenea institute.

In casuri speciale ministrulu póte dá incuviintiarea pentru incassarea unui didactru mai mare.

§. 44. In gimnasiile si scólele reale sustînute din bugetulu statului, statulu nu institue posturi de professori pentru invetiatur'a religiunei; dara ministrulu de culte si instructiune platesce unu onorariu corespundietoriu dela erariu acelor'a, cari sunt incredintiati in intielesulu §. 12, de confessiunile respective cu instructiunea religiunei. De asemenea platesce si acelor'a cari dau in institutele sustînute din fondurile administrate de ministru de instructiune, instructiune din religiune aceloru scolari, cari apartînu la o confessiune straina de caracterulu institutului.

§. 45. Fiacare gimnasiu si fiacare scóla reala stà sub immediat'a conducere a directorului, care e totodata professoriu ordinariu alu institutului.

§. 46. Directorulu este:

1. Esecutoriulu legiloru scolarie generale si alu ordinatiuniloru primite dela auctoritati.
2. Presidentulu conferintieloru professorale;
3. Representantulu institutului de invetiamentu fatia cu auctoritatile, parintii si tutorii si in genere fatia cu publiculu;
4. Conducétoriulu cancelariei institutului;
5. Controlorulu starii scientifice si alu disciplinei in institutulu scolasticu si in prim'a linie responsabilu pentru acest'a.

§. 47. Directorii, professorii ordinari si suplenti si invetiatorii studiiloru extraordinarie au unu salariu anualu. Salariulu professoriloru ordinari (subt intielegéndu si pe alu directorului) se urca totu dupa alu cincilea anu de servitiu socotinduse numerulu aniloru de servitiu dela anulu in care si-au inceputu activitatea cá professori ordinari si dela care incepéndu si-au continuat'o necurmatu. Unu adaosu la quinquenale nu póte trece preste $8\frac{1}{2}\%$ din salariulu primitivu si nimenui nu i se potu incuviintiá mai multu de càtu 5 asemenea adaosuri la quinquenale.

§. 48. Directorii aplicati in institutele de invetiamentu de statu, si in cele sustînute din fonduri si professorii ordinari voru fi considerati de functionari de statu capabili de pensiune, cari isi tragu pensiunile dela erariu séu din fondulu respectivu.

Professorii suplenti si invetiatorii obiecteloru extraordinarie nu au dreptu la pensiune, dar' professoriloru ordinari li se voru socotí la pensionare anii ce i-au servitu cá suplenti dupa depunerea esamenului de invetiatoriu.

Sistemulu de pensionare se va regulá printr'o lege separata; pàna atunci remanu in valóre prescriptele actuale.

§. 49. Directorii si professorii ordinari se denumescu pe viatia si potu fi destituiti de ministrulu de iustructiune, abtragéndu casurile in care judecatori'a stabilesce pe bas'a legei penale perderea oficiului, numai pentru delicte morale si disciplinare, pentru negligentia in oficiu séu in fine pentru necapabilitate de servitiu dovedita. In casu de perdere a oficiului destituirea urmédia dupa condamnarea trecuta in valóre de dreptu; dar' la punerea in stare de acusa respectivulu trebuie suspendatu din oficiulu seu.

In casu de delictu moralu si disciplinariu si in casu de negligentia in oficiu destituirea se póte ordoná numai pe temeiulu unei proceduri disciplinare precedente. Invuisitiunea se face de càtra o comissiune denumita de ministrulu de instructiune spre acestu scopu. In acésta comissiune se voru denumí cá membri si professori dela scólele de mijlocu.

In casulu unui delictu disciplinariu respectivulu se póte stramutá si la altu institutu de invetiamentu.

Relativu la aprovisionarea professoriloru cari au devenitu intr'aceea cu totulu necapabili pentru inplinirea datorintieloru oficiului loru, dispune legea de pensionare.

§. 50. Pedepse corporale nu trebuie aplicate la cu scolarii.

§. 51. Tiér'a se va inparti cu privire la scólele de mijlocu, in 10 cercuri scolastice, si in fruntea fiacarui cercu scolasticu, se afla unu inspectoru supremu alu cercului scolasticu.

§. 52. Pe inspectorii supremi ai cercuriloru scolastice 'i denumesce Majestatea Sa la propunerea ministrului de culte si instructiune, cu deosebita considerare a barbatiloru de specialitate, cari sunt cualificati pentru specialitatea de invetiamentu si au fostu activi intrensa.

§. 53. Inspectorii supremi ai cercuriloru scolastice sunt functionari de statu provediuti cu salariu anualu ordinariu si cu dreptu de pensiune, cá atari ei se denumescu pe viatia si potu fi destituiti din oficiulu loru numai in casurile prevediute in §. 49 si pe temeiulu unei proceduri disciplinare ordinarie.

In privinti'a pensiunei loru va dispune o lege separata. (Va urmá.)

Date biografice despre noulu metropolitu alu Bucovinei.

„Gazet'a de Bucuresci,“ primesce dela unu preotu din Bucovin'a, care cunósce de aprópe pe noulu metropolitu, urmatórele date biografice:

„Eminenti'a Sa metropolitulu Silvestru (Samoilu) Morariu Andrievici este fiiu de preotu si s'a nascutu in Mitoculu-Dragomirnei, Bucovin'a, la 14 Novembre 1818; asia dara a inplinitu 61 de ani. Studiele liceale si cursulu de filosofia l'a facutu in Cernauti, si totu acolo a terminatu apoi studiile teologice, la anii 1840—43, cá elevu alu seminariului ortodocsu. Succesulu seu, in liceu, cá si in seminariu a fostu de o potriva stralucitu, numeranduse totudéun'a printre cei mai distinsi elevi. La anulu 1843 Sf. Sa se casatorí fiindu apoi hirotonitu cá presbiteru si intaritu cá administratoru parochialu si dupa unu anu cá parochu alu comunei Ceahoru, lànga Cernauti unde petrecù 20 de ani, indeplinindu'si totudéun'a servitiulu intr'unu modu conscientiosu si activu. Elu inse a remasu de timpuriu veduvu, pierdiendu-si soti'a in flórea etatiei sale. In anulu 1862, parintele Andrievici fu inaintatu la postulu de referendaru alu consistoriului, conducéndu totodata si invetiamentulu tipicului si alu cantariloru bisericesci la seminariu si la scól'a de musica vocala bisericésca. Este de notatu, cà Pr. S. Sa e unu escelentu cantaretiu si cunoscétoriu alu artei musicale.

„La 1866 reorganisanduse consistoriulu, Pr. S. Sa fu inaintatu de insusi Monarchulu la demnitatea de consiliariu alu consistoriului. Ací incepe adevarat'a activitate a Pr. S. Sale, care l'a ridicatu asia de susu intr'unu timpu scurtu in ochii preotimei intregi din Bucovin'a si in insasi grati'a Curtiei imperiale. Pe atunci archipastorea episcopulu de trista memoria Hakmann, ale càrui tendentie panslaviste umplusera de gróza totu clerulu Bucovinei. In contra lui dar', Par. Morariu avù se sustiena in consistoriu o desperata lupta pàna càndu in fine, Hakmann reusí alu scóte din postu dinpreuna inca cu unu altu consiliariu romanu. Cele mai cutediatóre incriminari si calomnii se adusera contra acestoru doui escelenti preoti ai Bucovinei. Adeverulu inse in scurtu timpu a triumfatu, si ambii fura reintegrati in posturile loru.

„La 1873 murindu episcopulu Hakmann, parintele Morariu devení sufletulu consistoriului si alu archidiecesei, inmultiendu'si pe fiacare anu simpathiile generale. Doui metropoliti se succedara dupa Hakmann, parintii Teofilu Bendel'a si Teoctistu Blajevici, ambii ómeni bolnaviciosi si inaintati in etate, care nu avura nici timpulu, nici vigórea sanetatiei,

spre a'si poté insemná trecerea loru archipastorala prin fapte mai remarcabile, de si póte bunavointi'a nu le lipsea. In totu timpulu pastorirei acestoru doui prelati, clerulu Bucovinei nu avé altu conducétoriu si ocrotitoriu de càtu pe parintele Andrieviciu-Morariu. La 1874, parintele Morariu, intrandu in statulu monachalu, fu inaintatu pe data la rangulu de archimandritu catedralu, primindu cu acésta ocasiune si numele calugarescu de Silvestru. Trei ani mai tardiu parintele Silvestru fu numitu archimandritu archidiecesanu si vicariu generalu alu Metropoliei, éra dupa repaosarea fericitului Teoctistu fu numitu administratoru alu eparchiei, pàna candu in fine, spre marea bucuria a Bucovinei, Maj. Sa l'a numitu archiepiscopu si metropolitu in scaunulu vacantu alu Bucovinei si Dalmatiei.

„Aceste sunt, pe scurtu liniamentele principale ale vietiei de pàna adi a Pr. S. Sale parintelui Silvestru. Partea cea mai nobila inse, activitatea sa, cá omu de litere si sciintie, nu este mai puçinu interessanta. Inca pe candu functioná cá parochu in Ceahoru, P. S. Sa a publicatu 16 opere didactice romane pentru scólele primare si licee, care aprobate de ministeriu, se intrebuintiédia si astadi, in a 2-a si a 3-a editiune. Afara de aceste P. S. Sa a scrisu si editatu o carte de „Predice pentru domineci si serbatori“ apoi doue caiete musicale, contienandu cantarile bisericesci puse pe note si ale tipicului; in fine, P. S. Sa este presiedintele comitetului editoriu alu singurului diariu romanescu din Bucovin'a, „Amiculu poporului,“ ce apare in Cernauti de càtiva ani de dile, respandindu lumin'a si cultur'a in poporu.

„Autonomi'a bisericei ortodoxe a Bucovinei datoresce asemenea, in mare parte, P. S. Sale parintelui Andrievici desvoltarea sa. La anulu 1871, P. S. Sa a elaboratu unu proiectu de lege pentru congressulu bisericescu, care a si fostu sanctionatu de Monarchu la 9 Augustu aceluiasi anu, si prin care P. S. Sa si-a castigatu titlulu de archimandritu si cancelariu sinodalu. In mai multe renduri, parintele Andrieviciu-Morariu a fostu alesu deputatu in diet'a provinciala si in senatulu imperialu, si numai P. Santiei Sale i revine meritulu de a se fi introdusu si limb'a romana in desbaterile dietei provinciale ale Bucovinei, care l'a alesu si membru alu consiliului administrativu alu tierei. La 1870 pe candu bogatulu fondu religionariu de statu erá in pericolu de a fi inghititu, P. S. Sa a fostu capulu meetingului adunatu pe tológ'a Cernautiloru in numeru de vre-o 3000 tierani, 50 proprietari mari (boeri vechi), preste 200 preoti, càteva sute de rezesi si mai multe diecimi de industriasi si comercianti.

„Professorii facultatii teologice a Universitiei imperiale din Cernauti i conferira titlulu de „Doctor sacrae theologiae,“ care fu aprobatu anulu trecutu si de Majestatea Sa Franciscu Iosifu I. In fine, societatea pentru invetiatur'a si literatur'a poporului romanu din Bucovin'a, alu carei vice-presiedinte fusese P. S. Sa, acum l'a proclamatu membru de onóre alu ei.

„Atàtu despre viati'a publica a Pr. S. Sale. Cá omu privatu este de o amabilitate extraordinaria càtra toti cei ce vinu in contactu cu Pr. S. Sa. Nobilu si generosu, multi tineri studenti, fàra mijlóce datorescucarier' a loru de astadi, ajutóreloru oferite de parintele Morariu. Totu P. S. Sale se datoresce si marirea pensiunei veduveloru preotese si a copiiloru loru. Din casatori'a sa parintele Morariu are doui copii: unu baiatu si o féta. Fiic'a sa astadi este soci'a unui'a din cei mai distinsi preoti, Artemie Berariu, parochu la Ceahoru si membru alu comissiunei esaminatóre la facultatea teologica ortodocsa din Cernauti. Fiiulu seu, absolventu alu facultatiei de dreptu din Vien'a, este judecatoriu de instructiune in Cernauti, si se distinge printr'unu spiritu de magistratu integru. Mai alesu tieranii, storsi de camatarii evrei, au intrensulu unu adeveratu si generosu protectoru.

„Aceste espuse, nu remane de càtu a aprobá din ànima august'a alegere facuta in persón'a Eminentiei Sale parintelui Morariu pentru ocuparea inaltei demnitati de metropolitu, si a felicitá doiós'a Bucovina de stralucit'a acvisitiune facuta prin numirea noului ei metropolitu.“ („Press'a.“)

Sciri diverse.

— (Primulu concertu ordinaru) alu „Reuniunei romane de cantari din Sibiiu“ din anulu acesta, au avutu locu in sér'a din 18 Aprile a. c.

Programulu acestui concertu constatatoriu din 7 puncte au fostu càtu se póte de variatu. Considerandu tempulu de candu s'au infiintiatu acésta juna Reuniune romana de cantari, precum si modestele poteri de care dispune, apoi, ne simtimu fericiti a potea constatá si cu acésta ocasiune, cà esecutarea singurateceloru numere ale programului au satisfacutu pe deplinu asteptariloru numerosului publicu, ce se adunase si de astadata in frumós'a si spatiósa sala din edificiulu „Reuniunei germane de cantari si musica“ din locu.

Din piessele esecutate de càtra coru, mai bine au fostu primite si aplaudate „Cimpoeriulu“ melodie scotica, de R. Weinwurm si „Hor'a“, arangeata de G. Dima.

Cele „Doue marsiuri caracteristice“, de F. Schubert, pentru piano, cu 4 mani, ne oferi placut'a ocasiune se admiramu si de astadata desteritatea technica si securitatea celoru doue pianiste romane, adeca a d-nei Minerv'a Brote si a d-siórei Mari'a Bologa.

Aceeasi se póte dice si despre „Trio“ in Mi ♭ maior de L. v. Beethoven (op. 1, Nr. 1) pentru violina, violoncelu si fortepiano.

D-n'a Minerv'a Brote eminent'a si cunoscut'a nóstra pianista au esecutatu cu o maiestria uimitóre partea sa pe piano, éra d. Eugenu Brote (violoncelu) si d. Vict. Rosca (violina) au corespunsu pe deplinu fiacare in partea sa. Bine esecutatu si bine primitu au fostu si „Imnulu noptii“, de W. Kopriva, solo si coru. Déca vomu dice, cà solo au fostu cantatu de d-n'a An'a Moga ar fi de prisosu se mai adaogemu, cà au si fostu acoperitu cu aplause insufletite si meritate, de órece acésta ar trebui se se intieléga de sine.

Margaritarele programei si piessele cele mai multu gustate si mai aplaude in acésta séra de concertu, au fostu fàra contradicere, cele doue duete si adeca *a)* Canteculu paseriloru, duetu de A. Rubinstein si *b)* Cantecu de tómna, duetu de F. Mendelssohn-Bartholdy esecutate de càtre d-n'a An'a Moga si d-siór'a bar. Elen'a Popu. Pentru cá se nu ni se dica póte, cà esageramu, ne marginimu a constatá la punctulu acesta numai atàta, cà déca cele doue cantaretie ar fi fostu ascunse subt frundisiulu umbrosu alu unei dumbravi, puçinu ar fi lipsitu cá se nu ne ilusionamu, cà audimu cantandu doue priveghitori insetate de dorulu primaverei renascénde. Nu ne potemu dorí doue voci gemene mai simpathice si mai bine potrivite, care se fia in stare a se intregi si secundá mai bine una pe alta, decàtu cum sunt acelea ale celoru doue cantaretie serbatorite. Intregulu publicu au remasu incantatu si au ratificatu parerea nóstra, onorandu pe cele doue cantaretie cu aplause atàtu de sincere si de entusiastice, in càtu ambele au trebuitu se reapará inca odata in fati'a publicului, pentru cá se primésca recunoscinti'a si omagiele sale oferite loru, fàra nici o reserva si in modu cu totulu spontaneu. Nu ne remane altu, decàtu se le felicitamu si noi din totu sufletulu si cu tóta mandri'a pentru triumfulu castigatu si in acea séra, sperandu si dorindu cà nu va fi fostu pentru ultim'a óra, cà amu gustatu placerea de a le fi auditu.

In càtu se atinge de cele trei coruri din Oratoriulu „Paulus“, de F. Mendelssohn-Bartholdy apoi, pre lànga zelulu corului vocalu, merita tóta recunoscinti'a si gentil'a d-sióra Matild'a Noheil care avù amabilitatea a luá asuprasi acompaniamentulu pe piano. Numit'a d-sióra au probatu, cà este o pianista ce merita totu respectulu si careia i suride unu frumosu viitoriu.

Atàtu dirigintele corului d. C. Frühling, càtu si onor. directiune a Reuniunei de cantari au bine-miritatu prin activitatea si ingrijirile sale recunoscinti'a intregului publiculu, pentru succesulu ce l'au avutu primulu concertu ordinariu din anulu acesta.

Concertulu au duratu pàna la 9½ óre sér'a.

Camilu.

— (Necrologu.) Tinerulu de buna sperantia Elia Folea, teol. in an. III-lea in seminariulu gr.-cath. din Blasiu, la 12 Martiu a. c. 6 óre sér'a, dupa unu morbu abia de 7 dile si-a datu sufletulu in man'a Creatorelui. Publiculu ce in 14 Aprile a. c. petrecù remasitiele pamentesci, inmormentate in cimiteriulu de acolo fu fórte numerosu si distinsu. Escelenti'a sa prea luminatulu si prea santitulu domnu Metropolitu, precum totudeauna fatia de toti, asia si cu ocasiunea acésta, si-a aretatu iubirea parintésca fatia de repaosatulu. Nu a pregetatu de alu petrece pàna la mormentu, binecuventandu-i tierin'a locului de repaosu, semnu invederatu alu dorerei ce-o simte cu perderea unuia din cei chiemati si alesi la apostolia.

Fia-i tierin'a usióra si memori'a neuitata!

Blasiu, 16 Aprile 1880.

— (Lista Nr. 15) a contribuiriloru incurse la comitetulu subsemnatu in folosulu inundatiloru.*)

Transportulu totalului din List'a Nr. 14 publicata in Nr. 28 a. c. alu „Observatoriului“ . . . fl. 2448.85

Dela D. Sigismundu Borlea din Bai'a de Crisiu si anume:

a) Colectati prin D. Juonu Jucau notariu cercualu in Vati'a de josu dela mai multi locuitori din Caranesci 5 fl., J. Fejer 50 cr., M. Bercovici 50 cr., Albu Gurbanu 1 fl., J. Oprisiu 50 cr., J. Lazaru 50 cr., J. Farca 50 cr., S. Lolis 50 cr., J. Lazau 50 cr., J. Banu 50 cr., P. Lulea 50 cr., P. Stanciu 50 cr., J. Jucau 1 fl., A. Basi'a 1 fl., sum'a . fl. 13.—

b) Colectati prin Jovu Lezing proprietariu in Carastau dela S. Lolis 2 fl., J. Moisinu 2 fl., A. Crepcea 50 cr., T. Zaharia 1 fl. N. Luca 20 cr., C. Reiner 50 cr., S. Klein 20 cr., N. Haida 20 cr., N. Hentiu 20 cr., P. Stanciu 20 cr., Al. Micu 10 cr., P. Sulea 20 cr., J. Banciu 20 cr., J. Lezing 50 cr., sum'a . . . . . fl. 8.—

c) Colectati prin J. Oncu proprietariu in Tomesci, dela T. Rista 20 cr., T. Herbei 20 cr., N. Suba 10 cr., J. Oncu 1 fl., sum'a fl. 1.50

d) Colectati prin J. Miclutia preotu in Risculitia dela J. Groza 50 cr., N. Bufteanu 20 cr., L. Jug'a 10 cr., J. Sabo 10 cr., A. Indriesiu 10 cr., T. Popoviciu 30 cr., N. Custariu 10 cr., G. Igna 10 cr., J. Miclutia 50 cr., sum'a . . . . . fl. 2.—

e) Colectati prin Dionisiu Sida notariu cerc. in Risculiti'a, dela G. Pedureanu 1 fl., N. Toma 50 cr., N. Tom'a 50 cr., Gl. Igna 20 cr., M. Bercoviciu 40 cr., E. Herschcoviciu 30 cr., J. Miclutia 20 cr., P. Sasu 10 cr., D. Risculitia 10 cr., M. Dragosiu 10 cr., Dionisiu Sid'a 1 fl., sum'a . . . . . fl. 4.40

f) Colectati prin Azaria Hentiu primariu comunalu in Risc'a, dela Nicolae Hentiu 1 fl., Azaria Hentiu 1 fl., J. Adamoviciu 1 fl., suma fl. 3.—

g) Colectati prin J. Irimia preotu in Mestécanu dela S. Luc'a 10 cr., T. Siposiu 20 cr., T. Luca 10 cr., A. Vasii 10 cr., J. Vasii 4 cr., T. Siposiu 5 cr., J. Leuceanu 4 cr., A. Siposiu 10 cr., J. Irimia 1 fl. sum'a . . fl. 1.73

h) Colectati prin Emiliu Kosperda adjunct protorialu in Bai'a de Crisiu dela D. Sigmundu Borlea 3 fl., N. Hentiu 1 fl., J. Miclutia 1 fl.,* G. Padureanu 1 fl., P. Stupniczky 1 fl., T. Mihaloviciu 2 fl., V. Tomutia 1 fl., P. Gligoru 2 fl., Szegedi M. 1 fl., B. Tomusiu 1 fl. Ribiczcy 1 fl., T. Pap 1 fl., P. Truti'a 2 fl., Schiesel K. 1 fl., T. Bogdanu 1 fl., P. Stoic'a 1 fl., S. Bolfa 1 fl., G. Beoviciu 1 fl., E. Kosperda 1 fl., dómn'a V. Erdely 3 fl., Dr. St. Erdely 2 fl. 17 cr., sum'a fl. 29.17

i) Dela D. Franciscu Ularu proprietariu in Ribiti'a . . . . . fl. 5.—

l) Colectati prin D. Niculae Marginénu profes. gimnas. in Bradu, dela S. Piso 2 fl., Brody L. 1 fl., Lazaru Laszlo 1 fl., C. Costiu 1 fl., P. Rimbasiu 1 fl., G. Parau 1 fl., St. Albu 1 fl., Aliquis 1 fl., J. Fauru 50 cr., S. Kugel 1 fl., G. Körmendy 2 fl., J. Mendl 2 fl., G. Bogdanu 1 fl., Darvas L. 50 cr., Vilmos Sandoru 1 fl., N. Margineanu 1 fl.. sum'a fl. 18.—

(Va urmá.)

— (Comunicatu.) Dupa ce terminaseramu cu redactarea acestui Nr. aflaramu cu deosebita placere, cà Memorandulu-petitiune alu conferentiei jurisconsultiloru romani, tînuta in 11 si 12 Aprile aici in Sibiiu, au fostu inaintatu ieri la diet'a din B.-Pest'a.

Red.

Limb'a bisericésca.

(Urmare.)

Apoi cuvinte cá *nespurcata, neintinata, nestricata, sgau* séu *mitras* din imnele adressate Maicei Domnului; *inpreunare* (....„cà dela tine, (Dómne) s'a *inpreunatu* barbatulu cu femei'a“. „Darulu lui Dumnedieu si tatalu si *inpreunarea* sfàntului duhu se fia cu voi cu toti“) cuventu pusu in locu de *unire, inpartasire,* dar' care insemnéza si inpreunarea sexeloru in sensulu fisicu (se ni se ierte a o spune aci, cà-ci o facemu de necessitate); *ocara,*

*) Cuitarile sumeloru tramise la acestu comitetu voru urmá prin publicare in diariele de aici „Observatoriulu“ si „Telegrafulu romanu“. La cerere inse, sumele se voru cuitá si separatu.

care este tiganesculu *ocarî,* o vorba fórte de rusine si pe care o citimu séu o audimu in psaltire, asemenea cuvinte sunt in limb'a eclesiastica unu scandalu, pe care nu'lu mai potu tolerá nu numai eufemistii, dar' nici ceilalti ómeni, si mai puçinu inca femeile, care intielegu semnificatiunea acestoru cuvinte.

Ceea ce inse e mai reu de càtu cuvintele slavone, sunt, dupa vorbele scandalóse ce citáramu mai susu, frasele intortochiate, in contra naturei limbei romane, si frasele lipsite de sensu, spre exemplu:

„*Catra Corinteni a cartii sfântului Apostolu Pavelu cetire.*“

In locu de:

Cetirea cartii (epistolei) santului apostolu Pavelu càtra Corinteni.

„*Dela Ioanu a sfintei evangelie cetire.*“

In locu de:

Cetirea santei evangelie dela Iónu séu mai bine dupa Iónu.

Pentru frasele fàra sensu, deschidu psaltirea dupa intemplare, si éta ce cetimu:

„Boierii norodeloru s'au adunatu cu Dumne„dieulu lui Avramu: cà *ai lui Dumnedieu, cei po„ternici ai pamentului fórte s'au inaltiatu.*“ (Psalm. 46, versetulu 9-lea.)

„Turburatu-s'au de manie ochiulu meu *invechitu-m'am intru toti vrajmasii mei.* (Psalmu 6 vers. 7.)

Intieléga cine póte frasele ce amu subliniatu, cà-ci eu marturisescu cà nu le pricepu.

„Se vediu dela vrajmasii mei *desiertu*“ (Ps. v. 7.)

Credu cà traducêtoriulu a voitu a dice:

Se cadu invinsu de inamicii mei.

„Judeca *mie* Dómne dupa dreptatea mea *si dupa nereutatea mea asupr'a mea.*“ (Ps. 7. v. 9.)

Judeca mie nu e si nu credu se fi fostu vr'o data o espressiune romanésca. Dar' cuvintele: *si dupa nereutatea mea asupra mea,* ce sensu voru fi avendu?

„Sagetile sale *celoru ardietori* le au lucratu.“ Ps. 7. v. 14.)

„*Éta au chinuitu nedreptate,* zimislitau dorere „si au nascautu fàra lege (ibid. v. 15.)

„*Celu pacatosu* dupa multimea maniei lui, *nu „va cantá,* nu este Dumnedieu inaintea lui.“ (Ps. 9. v. 24.)

„Cá se nu fia cá parintii loru, *ruda intórta,* „si amaratóre.“ Ps. 77. v. 19.)

„Intielegeti dar' acestea cei ce uitati pe Dumne„dieu, *cá nu cumva se rapésca,* si nu va fi celu „ce isbavesce.“ (Ps. 49. v. 23.)

„Marturisime-voiu tie in vécu *cà ai facutu:* „si voiu asteptá numele teu, cà este bunu inaintea „cuviosiloru tei.“ Ps. 51. v. 9.)

„Aduti aminte Dómne de ocar'a robiloru tei „carea am tienutu in sinulu meu *a multe némuri.*“ (Ps. 88 50.)

Lectorulu a vediutu cà cuvintele si frasele subliniate din versetele ce citaiu pàna aci n'au nici unu sensu.

Urmediu a-i citá inca càte-va versete cu erori de alta specie.

„Càndu se va intórce vrajmasiulu meu inapoi; „*slabi-voru si voru perí* de càtra fati'a ta.“ (Ps. 9. v. 1.)

Slabi-voru si voru perí, la cine óre se rapórta, cà-ci cuventulu *vrajmasiu* e la singularu, si alti substantivi in pluralu nu se vedu nici mai'nainte nici in versetulu urmatoriu?

„*Graitau* la judecata *scaunulu* seu.“ (Ps. 9. v. 7.)

Se graiésca scaunulu mi-se pare de necrediutu. Acésta espressiune nici cá metafora nu póte fi admisa.

„*Siede* intru *pitulare* cu cei bogati *intru as„cunsuri.*“ (Ps. 9. v. 28.)

A siedea pitulatu va se dica a stá ascunsu: de ce dara acestu pleonasmu de urîtu gustu?

„Se se rusinedie cei ce facu fàra de lege *in „desiertu.*“ (Ps. 24. v. 3.)

Acestu versetu ne spune cà numai cei ce facu rele *in desiertu,* adeca fara folosu, cata a se rusiná, nu si cei ce le facu cu profitu!

Este cu nepotintia cá Davidu se fi disu asia in psalmulu seu.

Amu potea obosi pe lectoru cu citatiuni de acésta natura din psaltire, cà-ci mai tóte versetele sunt astfeliu traduse; ne oprimu inse aci, crediendu de ajunsu citatiunile ce amu facutu.

Terminamu acésta parte a articolului nostru cu o observatiune asupr'a psaltiriei.

Se dice, cà psalmii lui Davidu sunt in originalu in limb'a ebraica de o frumsetie rara; de acei'a sàntii parinti au prescrisu cá in fiacare di, fàra esceptiune, se se cetésca in biserica o parte din acesti psalmi; de aceea in compunerea principaleloru cantari religióse ei au luatu de tema versete din psaltire, si unele din cantari sunt pure versete psalmice puse pe musica.

Psaltirea, acésta opera atàtu de multu laudata a regelui profetu, a fostu tradusa mai ântaiu in limb'a elena, apoi din elen'a in slavon'a si din acésta din urma in limb'a nóstra.

(Va urmá.)

Deschidere de prenumeratiune
la
„Observatoriulu“
dela **1/13 Aprile** inainte.

Pentru acei domni abonati carii prenumerasera dela 1/13 Aprile 1879 pe 1 anu, dela 1/13 Juliu pe 9 luni, éra altii pe 6 sau si numai pe 3 luni, abonamentulu espira cu finea lunei Martiu. Pentru-cá se nu ni se mai intemple cá cu Nrii 1 si 2 din anulu cur., rogamu pe ddnii abonati respectivi se binevoiésca a isi descoperi vointi'a inainte de 1/13, innoindu 'si abonamentulu cu pretiurile aratate in fruntea diariului: de 8 fl. pe 1 anu, 4 fl. pe 6 luni inlaintrulu monarchiei, éra in afara din monarchia cu 22 franci pe 1 anu, cu 11 franci pe ½ anu, in auru sau in bilete de banca sau hipotecarie, éra fractiunile, anume din Romani'a, se potu inplini cu marce de posta.

Redactiunea si Editur'a.

• Cura pentru érna. •

Wilhelm's
THE'A CURATITORE DE SANGE
antiartritica si antireumatica
a lui (1) 7 25
Franciscu Wilhelm,
farmacistu in Neunkirchen (Austri'a de josu),

a fostu folosita in fórte multe casuri cu resultatele cele mai bune, ceea ce se probédia prin mii de scrisori de recunoscintia, in contra sioldinei, a reumatismului, a raneloru deschise, in contra releloru invechite si permanente, a raneloru care puroiéza neincetatu, ale bubeloru pe piele, remase din morburi secsuale, bubeloru de pe corpu si din fatia, peteloru, bubeloru siphilitice, inflatureloru de ficatu si splina, dureriloru hemoroidale, galbinare, suferinticloru intensive a nerviloru, a muschiloru si a dureriloru la incheiaturi, greutatiloru de stomacu si de venturi, incuieriloru, ale udului, polutiuniloru, inpotentiei la barbati si pólele albe la femei, morburiloru scrofulóse, inflaturi ale ghinduleloru si in contra altoru suferintie. Atestatele la cerere se tramitu gratis.

Pachete inpartite in 8 dose se afla cu pretiu de 1 fl., pentru timbru si pachetare se socotescu 10 cr.

Pentru de a se apará de falsificate, se se caute cunoscutele marce brevetate si legalisate in mai multe state.

Se afla de vendiare in Sibiiu la d-nii Fried. Thallmayer si I. B. Misselbacher.

• Cura pentru tómna. •
• Cura pentru vara. •
• Cura pentru primavara. •

Anunciu de carti.

Acaftistulu prea santei nascatórie de Dumnedieu si alte Rugaciuni tiparitu cu litere, legatu finu in piele si auritu 2.25
„ „ „ barsionu „ 4.30
Atlasu elementariu de Istoria naturala a catoru trei domeniuri in doue-spre-dece tabele, cu peste 250 figuri colorate si textu explicativu in prescurtare. Editiunea II a. leg. 1.75
Balcesu N., Istori'a Romaniloru subt Mihaiu Voda Vitézulu, bros. 2.—
Baritiu G., Dictionariu ungurescu-romanescu . . „ 3.—
Bohl Dr. Ioanu, Religiunea din punctu de vedere politico-juridico; dupa traducérea germ. de Silviu Rezei „ 1.70
Catechismulu calvinescu, inpusu clerului si poporului romanescu subt domni'a principiloru Georgiu Rakoczy I si II, transcrisu cu litere latine dupa editiunea II tiparita in anulu 1656, insocitu de una escursiune istorica si de unu glosariu de G. Baritiu „ —.60
Ceontea Teodoru, Compendiu de geografia universala. Prelucratu in usulu scóleloru medie si a preparandieloru „ 1.50
Contess'a Lambertini, fiic'a cardinalului Antonelli. Romanu prelucratu dupa date istorice si actele stenografice din processulu contessei Lambertini contra mostenitoriloru cardinalului Antonelli in Rom'a. Traducere de L. Grigoritia. 25 fascióre cu portretulu contessei „ 6.25
Cretianu G., Patrie si Libertate, poesii vechi si nóue „ 2.50
Darea de séma asupra processului politicu de pressa alu d-lui George Baritiu redact. „Observatoriului.“ In cestiunea colecteloru pentru soldatii romani raniti „ —.25
Densusianu Ar., Negriad'a. Epopeia nationala. Partea antaia in siese canturi . . . . . „ 2.—
Dorulu, culegere de canturi nation. in 2 parti, fiacare „ —.75
Dorulu Romanului. Culegere de canturile cele mai nóue. Ilustratu cu 12 gravuri xylografice . . . „ —.60
Femeile de I. Pederzani traduct. de Iunius . . . „ —.25
Genoveva séu invingerea nevinovatiei. O istorie memorabila si induretóre Cu 6 chipuri . . . . „ —.60
Ghica I., Convorbiri economice 2 vol. . . . . „ 5.—
Grandea G. H., Patimele junelui Werther dupa Göthe . „ 1.—
Grube A. W. Biografii romane, de N. Petra-Petrescu . „ —.50
Gruber Alois Dr., Amórea amicabila séu detorintiele amiciloru intre sine, traduse de P. N. Simtion . „ —.25
Hahn E., Contess'a falsa, Novela tradusa de B. V. Vermont „ 1.—
Hauf W., Othelo. Novela tradusa din limb'a germana . „ —.45
Manliu I., Cursu elementaru si gradatu de Gramatic'a romana. Etimologi'a si compositiunele . . „ —.40
Manliu I., Cursu elementaru de Gramatic'a romana. Sintax'a si Compositiunile . . . . . „ —.50
Meitani G. G., Studie asupra Constitutiunei Romaniloru sau esplicarea Pactului nostru fundamentalu. Fasc. I „ 2·50
Nemoianu Ioanu, Gramatic'a magiara-romana . bros. 1.80
— Manualu de limb'a magiara pentru scólele poporale, leg. —.45
Petra-Petrescu, Nepotulu cá unchiu. Comedia in trei acte, tradusa dupa Schiller . . . . . „ —.25
Poenariu Petru, George Lazaru si scól'a romana, cu portretu „ —.40
Popescu N. D., Prinsonierulu rom. dela Plevna, novela contimporana. Cá premiu unu tablou. Pretiulu incl. tramiterea francata (subt legatura) . . . „ 1.40
— Istori'a resbelului romano-russo-turc. 1875—1878 Partea I. pàna la 30 Augustu 1877. Partea II pàna la finele resbelului. Cá premiu càte unu tablou. Pretiulu incl. tramiterea francata (subt legatura) fiacarei parti . . . . . „ 1.40

☛ Pana acuma au esitu 6 tablouri, si anume Luarea Plevnei, Caderea Plevnei, Luarea Rahovei, Luptele dela Opanes si Smârdan, si Trecerea armatei rom. in Dobrogea. Din acestea se dau pentru fia-care brosiura unulu cá premiu, se capeta inse si separatu à 80 cr. Tablourile sunt colorate, in formatu mare si esecutate frumosu.

Stefanescu N. J., Bella Istoria circasiana . . . „ —.20
Stefanelli Ioanu, Catechese, tratandu Istoria biblica a Testamentului vechiu. Manualu pentru Catecheti si invetiatori, pastori sufletesci, candidati de invetiatori si amicii junimei. Tom. I . . . . „ 5.—
— Catechetic'a bisericei dreptcred. reser. . . . „ 5.—
Sterca Siulutiu Iosif, O lacrima ferbinte . . . „ —.50
— Din memoriulu lui . . . . . „ —.50
Teutschländer W. St., Michael der Tapfere, ein Zeit- und Charakterbild aus der Geschichte Rumäniens . „ 2.20
Vermont R. V., Blondinulu din Namur si Pasia dela Buda „ —.75
— Plutasiulu. Naratiune americana dupa Fr. Gerstäcker „ —.75
Waldburg, Braud'a séu nunt'a fatala. Schitia din emigrarea lui Dragosiu . . . . . „ —.25

Musicalie noue.

Dimitrescu, Hora Maria. . . . . Pentru piano fl. —.45
Stern, Dorul Tigancei battuta. . . . . „ „ „ —.45
— Hora tiganésca . . . . . „ „ „ —.45
Ventura, Ursita mea. Cuvinte de Vas. Alexandri „ . „ 1.80

se afla de vendiare la

W. Krafft in Sibiiu.

☛ Scrisurile fonciari sunt mai puçinu espuse fluctuatiunei cursului.

Invitu deci la cumperare de scrisuri fonciari ale

Institutului de creditu si de economii „Albin'a“

din Sibiiu, cari aducu interesse de 6% (siése la suta) si sunt unu efectu fórte bunu pentru plasare de capitale.

1. Aceste scrisuri se rescumpera **in celu multu 20 ani** dela datulu loru prin tragere la sorti astmodu, cà din **fiacare seria,** adica din totalulu scrisuriloru emise intr'unu anu, se trage la sorti in fiacare anu celu puçinu a 20-a parte dupa categorii de fl. 100, fl. 500 si fl. 1000.

2. Scrisurile fonciari esite la sorti se rescumpera in **deplin'a loru valóre nominala** la siése luni dela diu'a tragerii.

3. Cuponii de interesse se platescu la semestru in 1 Aprile si 1 Octobre a fiacarui anu si sunt **scutiti de contributiune.**

4. Pentru plat'a punctuala a interesseloru si capitalului scrisuriloru fonciari garantédia: *a)* tóte hipotecele pe cari institutulu a datu inprumuturi hipotecari. Prin articolulu de lege XXXVI din anulu 1876 acele hipotece sunt destinate **esclusivu pentru asigurarea detentoriloru (posessoriloru) de scrisuri fonciari,** si dreptulu loru acesta este intabulatu espressu pe acele hipotece. Dupa statutele sale inse institutulu inprumuta numai pàna la ⅓ a valórei hipotecei; *b)* unu fondu de

fl. 200,000

prescrisu prin numit'a lege si separatu din capitalulu de actiuni alu institutului pentru **special'a** asigurare mai departe a **posessoriloru de scrisuri fonciari;** *c)* ceealalta avere a institutului.

Aceste harthii de valóre sunt deci fórte recomandabile pentru **fructificare de capitale** ale particulariloru, ale **fonduriloru publice,** ale **pupililoru** si pentru **cautiuni.** Ele sunt dejá notate cu bunu pretiu la **burs'a din Budapest'a** si se vendu in cursulu dilei la

(16) 1—4

P. J. Kabdebo,
bancariu in Sibiiu.

Editoru si redactoru responsabilu: **G. Baritiu.** Tipariulu lui **W. Krafft.**